

parts, que són dits sis almuts --- d'altra part la barcella deu contenir en si, tres *cutxols*» (Ol., p. 400); ara bé el mot continua viu en el Maestrat, per a usos més rústics, 'pot o cassó usat per beure a muntanya': «a la Font del Grevolar s'hi pot beure en un *kuçolét*», Portell de Morella (1961); el femení *cutxola* és «la que es fa en la palma de la mà, o en les dos mans juntes, encorbant-les per amunt, i en les que es pot beure omplint-les d'aigua» en el Maestrat; i GaGirona afegeix que també hi pot pendre el sentit de «clot-xeta», que puc confirmar com a 'font de biot', car a Benassal m'anunciaren que «la Fonteta 'l Gós, no és més que una *kuçoléta*» (1961).

Del cast. *cuezxo* i les seves variants i parentela em vaig ocupar extensament en el DCEC (I, 976-7). No és pas estrany al Centre, si bé apareix més dens a l'Est i a l'Oest: literàriament el trobem per a «artessilla de albañil para amasar yeso» en el DAut. i ja en Rojars Zorrilla (1607-48), que altrament era toledà; en particular apareix en parlars lleonesos, algun del Nord (Sajambre *cocia* «trozo de madera preparado para hacer una madrefia», FzGonzz., 232), i sobretot del Sud: *kwéœo* (artessilla ---) a l'Est i Norddest de Cáceres, Serra de Gata i Ribera salmantina del Duero, *kwéœa* «derecho que se paga en pan en el horno común» a Serradilla i Malpartida de Plasencia (Espinosa, *Arcáismos Dial.*, 36), amb l'observació que la sorda θ (=cast. ant. ζ) ens impedeix derivar-lo de *cozer* 'coure'.

També el retrobem a l'Est. A Àlaba: «*cuezxo*: colmena hecha con el tronco ahuecado de un árbol»;³ i sobretot a l'Alt Aragó, per a 'bugader', a Ansó, Bielsa, Casp i la Puebla de Ijar (BDC xxiv, 166) i també 'atuell de munyir' (ib.); continua pel Nord fins a la nostra frontera: Bielsa «la *kwéœa* para sacar l'agua del pozal y beber» (1965), a la vall de Benasc *kwéœo* 'caixa oberta de fusta per portar blat' (Lliri, 1965), a Benasc mateix «medida de madera equivalente a un cahizo» («dóna-me un *cuezxo* de bllau», Ferraz, 44); ja apareix amb la grafia *cueço* 'recipiente que rep la farina quan cau de la mola' en Vidal Mayor, segona meitat S. XIII, i 'sàssola de barca' en un inventari, també aragonès, de 1402.

Segueix en basc: bnav. i sul. *khotxu* 'atuell de munyir', anav., bnav. i ronc. *kotxu* 'porta-cots', a Zairaite i a Ibarre «vasija de pastor, de regular tamaño, más ancha por la boca que por el fondo y con un solo agarradero», «*cochua*: cocharro» en el navarrès Arakistain (S. XVIII) i *cutchua* 'orinal' en el seu contemporani basc-francès Pouvreau; i ja en el sentit de 'palangana' en un glossari basco-islandès medieval (Mitzelena, *Fuentes de Azkue*, p. 145).

I més enllà dels Pirineus. Perquè tenim it. *còccio* 'atuell diversos' i en especial «pezzo di vaso di terracotta rotto» que ja és medieval, i *còcci* 'estris de cuina'; probablement *coccia* 'conquilla' i coses semblants, és un mot de nissaga diferent, si bé potser més o menys refós amb la d'aquest; en canvi el significat i tot ens obliga a relligar amb el nostre un tipus occità femení.

Cossa és ja occità antic per a «petite mesure pour grains» i «droit de mesurage pour le blé», que es troba en estatuts medievals del centre del domini, i com a baix llatí d'Occitània, en escriptures i reglaments d'Avinyó i d'altres bandes des de primers del S. XIII (PSW; Du C., s. v. *cozza, cocia*); avui *cosso* «écuelle de bois sans anse» (TdF), i particularment gascò pir. *coço* f. 'llossa' («louche de cuisine»), a l'Arieja, Alt-Garona, Gers i H-Pyr., amb θ en el parlar de Bat-mala, que encara distingia fònicament la ζ de la *ss* (Rohlf, *Le G.*, § 419, p. 106); altrament aquest devia estendre's molt lluny pel Norddest, car ultrapassava la frontera germano-romànica pels Alps, veg. almenys els parents suís-alemanys que li assenyalà Jud.⁴ En canvi cal posar en dubte i més aviat negar que sigui el mateix mot el fr. *cosse* 'tavella de llegum', de sentit i àrea tan diferents ja.

Amb el sentit i la forma oc. el mot es prolongava pel SE., almenys fins al català ross.:⁵ «tot hom strayn qui vena blat a Puggerdà --- deu donar per mesuratge, de cascun mug, quatre *cosse*s; e si --- era venuda en dimecres --- deu donar, més, una *cozza*, per leuda», a. 1288 (RLR IV, 505); i trobem «una *cozza* de pinyós» en un doc. ross. de 1383 (*InuLC*, s. v. *pinyó*) i una desena de docs. des de 1286 a 1385 apareixen aplegats s. v. *cozza* (grafia constant) en el mateix *InuLC*, s. v., amb el valor de 'mesura de pinyons, de forment, etc.'.

Les meves conclusions etimològiques en el DCEC restaren ben provisionals, i amb resultats més aviat negatius. Hi posava de relleu que la ζ sorda del lleonès i dels documents medievals (és veritat que aquests només són aragonesos) exigia un ètmon amb -cc- i no pas amb -c-, del qual s'haurien pogut acontentar l'italià, l'occità, el català, el basc i el mossàrab. Només avançava l'aspecte negatiu, en el sentit de provar la impossibilitat de les etimologies indicades: fonèticament impossible partir d'un *CAUCEU que voldria *AlcM*, puix que tant la *ue* castellano-aragonesa, com la *o* occitana, basca i mossàrab s'oposen rotundament a tot ètmon amb AU llatí (com també ja indica Krüger, *RFE* xxxvi, 269, iVKR IX, 83). Igualment impossible, per raons fonètiques (i semàntiques), és l'etimologia CŌCHLEĀ 'petxina' sostinguda per Schuchardt (*Rom. Etym.* II, 29ss., *BhZRPb.* VI, 21), i que per obediència al gran savi han repetit molts després d'ell.⁶

Altrament diferia la solució fins al dicc. present, ja llavors fermament preparat. I «mientras tanto adelanto una sugestión: la base *CŌCCĒUM que postulan de concierto el cast., el cat., el oc. y el it., pudo tener como significado etimológico la acc. italiana 'cacharro roto'; y, por lo tanto, podría ser un derivado adjetivo de la raíz de creación expresiva *CŌCC- 'cáscara', 'cráneo', 'cabeza', que he estudiado s. v. COCO». En realitat això era molt suposar: ¿un derivat de tipus llatí antic en -ŏ- o -EO- format sobre una 'arrel de creació expressiva'?

Adhuc fent ulls grossos al fet que els representants d'aquesta arrel són sobretot, si no únicament,